

Bilddagboken

Aktuella samhällsfrågor, hotbilder och konflikter i Sverige och världen, samt FN:s syfte - Samhällskunskap, Årskurs 7-9

Syfte

Att öva sig i förmågan att reflektera, analysera och kommunicera sina tankar, i skrift med stöd av en bild. Här ryms flera av de förmågor som eleverna övar sig i under lektionerna och som jag sedan bedömer i samband med olika uppgifter kopplade till varje arbetsområde.

Läraren reflekterar

När eleverna kommer in i klassrummet vet de att de ska plocka fram en anteckningsbok, *Bilddagboken*. Syftet med denna uppgift är bland annat att få en lugn uppstart av lektionen, att eleverna ska känna igen upplägget, skapa trygghet och förutsägbarhet, men givetvis även att alla elever ska få chansen att tänka, skriva och utveckla sitt språk och sina tankar.

Metod och arbetsuppgifter

När eleverna kommer in i klassrummet har jag på lugn musik. Uppgiften som de ska arbeta med står alltid nedskrivet på tavlan (likaså resten av planeringen). Bilden är projicerad så att alla ser den. Eleverna får fundera på och besvara följande frågor:

- Vad ser du på bilden? Ett exempel från kravallerna i [Limhamn](#)
- Vet du något om händelsen där bilden är tagen? I så fall, vad vet du?
- Vilka tankar får du när du ser bilden?
- Kan du koppla händelsen utanför bilden, både i tid och rum?

Eleverna får ca fem minuter på sig att studera bilden och skriva ner sina tankar. Efter fem minuter avbryter jag och lyfter diskussionen i helklass. Alla elever har fått tid att tänka, reflektera och formulera sina tankar. Oftast får eleverna lyfta sina tankar i basgruppen först, men ibland tas diskussionen direkt i helklass.

Fördjupning – Ord, begrepp och källkritik

Spännande var att se hur olika eleverna tolkade bilden. Några sa att de såg en polis som blev sparkad på, andra sa att de såg en polis som fick hjälp av en demonstrant. Några sa att killen som står upp är rasist och killen som ligger ner är antagligen invandrare och blir misshandlad. Detta gjorde att vi direkt kom in på källkritik och **källkritiska begrepp**.

Vi pratade om händelsen och utgick från **begreppen** yttrandefrihet, mötesfrihet och demonstration. Vad betyder begreppen? Hur kan vi koppla dessa till begreppet demokrati som vi arbetar med i nuvarande arbetsområde? Vad kännetecknar en demokrati?

Efter att vi pratat om händelsen i Limhamn tittade vi på ett [klipp från Aftonbladet](#), som gav en bild av det som hände i lördags. I klippet möter vi Rode Grönkvist, en av demonstranterna som blev slagen i huvudet av en polis. Han ger sin syn på händelsen. Därefter diskuterade vi huruvida han var en **förstahandskälla eller andrahandskälla**, vad skillnaden är mellan dessa och vilken källa som är mest trovärdig, och varför.

Därefter läste vi tillsammans en [Facebookuppdatering](#) gjord av polisen Mats. Han gav en annan bild av händelsen i lördags och återigen pratade vi om begreppet **perspektiv**. Eleverna reagerade på att Mats skriver att han inte själv var på plats i Limhamn, men att han hört sina kollegors berättelser. Återigen samtal kring begreppen första- och andrahandskällor.

Hur är det att leva i en diktatur? Vad får man säga och göra i demokrati jämfört med i en diktatur? Kan det finnas för- och nackdelar med exempelvis mötesfrihet och yttrandefrihet? Några av eleverna gav exempel hur det har varit/är i deras hemländer. Vi jämförde vad som händer med mig om jag bor i en diktatur och kritiserar diktatorn med vad som händer om jag kritiserar ledaren i en demokrati.

Lärarens tankar efter lektionen

I min undervisning handlar det mycket om att synliggöra begrepp för mina elever, där många har svenska som andraspråk. Jag har alla källkritiska begrepp uppsatta med häftmassa på tavlan längst fram, så att jag lätt kan lyfta fram och använda dem i undervisningen. För mig är källkritik en så oerhört viktig del av undervisningen i SO, och jag vill att eleverna lär sig att använda dessa begrepp. Om inte jag som lärare lyfter fram och synliggör begreppen – kan jag inte heller förutsätta att eleverna kommer använda dem.

Det handlar återigen inte om att förenkla begreppen, utan att förtydliga! Genom att skapa en röd tråd i undervisningen, där inte nyhetsrapportering kommer för sig, källkritik för sig och kunskap kopplat till förmågor och kunskapskrav för sig – skapar vi en helhet i klassrummet. En helhet där eleverna lär sig att använda begrepp i ett sammanhang, där de lär sig resonera och bilda sig en egen uppfattning. Att kritiskt granska alla sidor och att se hur allt hör ihop med de centrala begreppen i SO, i detta fall demokrati.

Lgr 11 Förmåga (kopplingar till åk 9)

Analysera och kritiskt granska lokala, nationella och globala samhällsfrågor ur olika perspektiv. Uttrycka och värdera olika ståndpunkter i till exempel aktuella samhällsfrågor och argumentera utifrån fakta, värderingar och olika perspektiv.

Centralt innehåll

- Mediernas roll som informationsspridare, opinionsbildare, underhållare och granskare av samhällets maktstrukturer.
- Demokratiska fri- och rättigheter samt skyldigheter för medborgare i demokratiska samhällen. Etiska och demokratiska dilemman som hänger samman med demokratiska rättigheter och skyldigheter.
- **Aktuella samhällsfrågor, hotbilder och konflikter i Sverige och världen.**

Kunskapskrav

Eleven kan undersöka samhällsfrågor ur olika perspektiv och beskriver då **komplexa** samband med **välutvecklade och väl** underbyggda resonemang. Eleven värderar och uttrycker olika ståndpunkter i några samhällsfrågor med **välutvecklade** resonemang och **väl** underbyggda argument och kan då i stor utsträckning växla mellan olika perspektiv. Eleven kan söka information om samhället och använder då olika källor på ett **väl** fungerande sätt och för **välutvecklade och väl** underbyggda resonemang om informationens och källornas trovärdighet och relevans.